

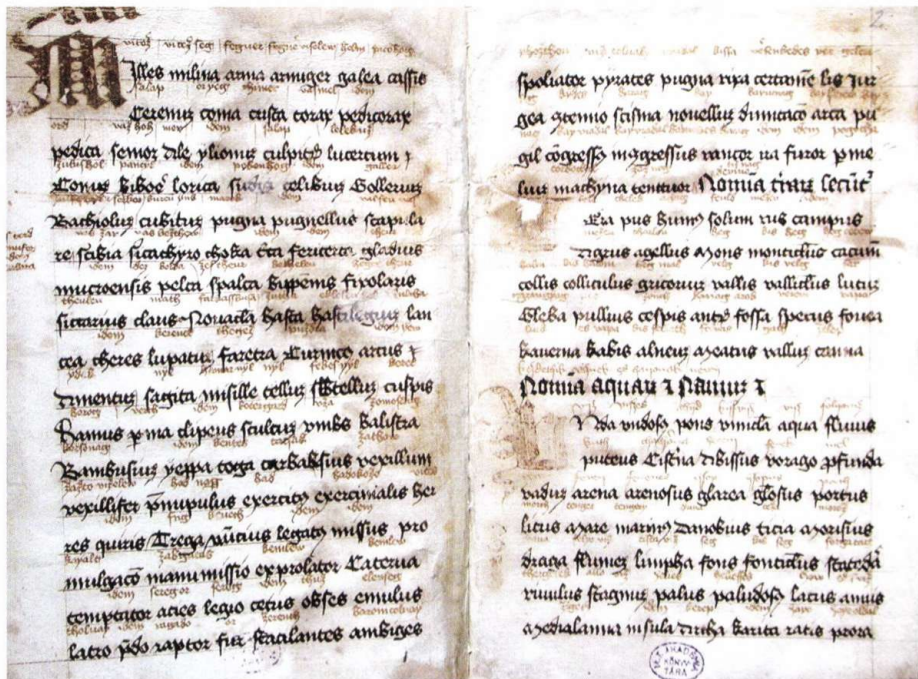
BOROS László, *A pécsi székesegyház a 18. században*, Bp., 1985 (MűvtörtFüz, 18); Anna JÁVOR, *Einige Skulpturen des Straub-Kreises in Westungarn*, in *Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur*, Hrsg. Konstanty KALINOWSKI, Poznań, 1985; MMT, X–XI, 1986–87; Magda KELETI, *Neskorá renesancia, manierizmus, barok v zbierkach SNG*, Bratislava, é. n. [1987]; FARBAKY Péter, *A budai ágostonos (majd ferences) templom és kolostor*, MÉ, 39(1990); JÁVOR Anna, *Leicher, Tabota és Cimbal Martonvásáron*, MÉ, 39(1990); VALKÓ Arisztid, *Későbarokk szobrászrajzok az Esterházy-levéltárból*, MÉ, 39(1990); Nicolae SABĂU, *Einführung in die barocke Skulptur aus Siebenbürgen*, Ars Transsilvaniae, 1(1991); *Barock in der Slowakei*, Hrsg. Jozef MEDVECKÝ, Peter MARÁKÝ, Pamiatky a múzeá, 1992, Sonderdruck; Katalin GRANASZTÓINÉ, *Die Erscheinung der Theaterhaftigkeit und Stofflichkeit an eine Altargruppe aus Nordostungarn*, in *Studien zur Werkstattpraxis der Barockskulptur im 17. und 18. Jahrhundert*, Hrsg. Konstanty KALINOWSKI, Poznań, 1992; G. GYÖRFFY Katalin, *Szószékoltárok, oltárok és berendezési tárgyak az evangélikus templomokban*, in *Evangélikus templomok Magyarországon*, szerk. DERCSENYI Balázs, Bp., 1992; KOVÁCS Péter, *A barokk Székesfehérvárott*, Bp., 1992; Anna JÁVOR, *Das Rokoko-Gesamtkunstwerk zu Eger (Erlau): der Jesuiten-Hochaltar von Johann Anton Krauss (1769–1770)*, in *Studien zur Werkstattpraxis der Barockskulptur...*, i. m.; Nicolae SABĂU, *Sculptura barocă în România*, București, 1992; Georg Raphael Donner (1693–1741), *Ausstellungskatalog*, Österreichische Galerie Unteres Belvedere, Wien, 1993; SAJÓ Tamás, *Barokk eucharisztia-teológia az egri jezsuita főoltáron*, MÉ, 42(1993); B. MURÁDIN Katalin, *Faragott kőszószékek Erdélyben*, Bp.–Kolozsvár, 1994; JERNYEI KISS János, *Néhány adalék Conti Lipót Antal tevékenységének megítéléséhez*, AH, 25(1997); LÉTAY Miklós, *Az óbudai Szentháromság-szobor*, TBpM, 26(1997); *Barok. Dejiny slovenského výtvarného umenia*, ed. Ivan RUSINA et al., Bratislava, 1998; GRANASZTÓINÉ GYÖRFFY Katalin, „*Magister Pestiensis arcularius... ad Ecclesiam Ratotensem magnam aram...*” *A vácrátóti katolikus templom oltárai és a pesti mesterek*, in *Koppány Ti-*

bor hetvenedik születésnapjára, szerk. BAR-DOLY István, LÁSZLÓ Csaba, Bp., 1998 (Művészettörténet–Műemlékvédelem, 10); SERFÖZŐ Szabolcs, *A győri székesegyház Szűz Mária-kegyoltára*, MÉ, 48(1999); Gy. DÁVID Gyula, *A bonchidai Bánffy-kastély*, Kolozsvár, 2001; KOMÁRIK Dénes, *A 18. századi Pest szobrászairól, köfaragóiról*, in *Détshy Mihály nyolcvanadik születésnapjára*, szerk. BARDOLY István, HARIS Andrea, Bp., 2002 (Művészettörténet–Műemlékvédelem, 11); GRANASZTÓINÉ GYÖRFFY Katalin, *A pesti Belvárosi templom barokk oltárai*, in *Romantikus kastély. Tanulmányok Komárik Dénes tiszteletére*, Bp., 2004; KOMÁRIK Dénes, *A 18. századi Pest szobrászairól, köfaragóiról II.*, AH, 35 (2007); Zuzana LUDIKOVÁ, Mikó Árpád, PÁLFFY Géza, *A löcsei Szent Jakab-templom reneszánsz és barokk síremlékei, építáriumai és halotti címerei (1530–1700)*, MÉ, 55(2006); Katarína CHMELINOVÁ, *Beitrag zur Geschichte einer Künstlerfamilie im 18. Jahrhundert in Mitteleuropa*. Der Bildhauer Joseph Leonhard Weber und Trnava/Tyrnau, in *Generationen, Interpretationen, Konfrontationen. Sammelband von Beiträgen aus der Internationalen Konferenz in den Tagen 20.–22. April 2005 in Bratislava*, Hrsg. Barbara BALÁŽOVÁ, Bratislava, 2007; Martin Čičo, *Der Altar des heiligen Kreuzes in der Pressburger Jesuitenkirche. Ein unbekanntes Werk eines bekannten Schülers von Georg Raphael Donner*, in *Generationen...*, i. m.; Anna JÁVOR, *Überlegungen zu den Bildhauern Stanetti und Krakker*, in *Generationen...*, i. m.; Mária PÖTZL-MALIKOVA, *Der Bundesladendenkmal in Győr/Raab und die Frage seines ausführenden Künstlers*, in „*Ez világ, mint egy kert...*” *Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére*, szerk. BUBRYÁK Orsolya, Bp., 2010; HARIS Andrea, *Köntürok. Schmidt Ferenc képfaragó és a Szentháromság-szobrok*, in „*Ez világ, mint egy kert...*”, i. m.

Granasztóiné Györffy Katalin

szójegyzék

Fogalomkörök szerint csoportosított, többnyire latin szavakat felsoroló, azokat magyar megfelelőikkel kiegészítő kézíratos feljegyzés. A középkorban az ilyen nomenklaturák megelőzték a kétnyelvű alfabetikus →szótárakat. A 13–15. sz.-

A Besztercei Szójegyzék. MTAK

ban a diákok ezek segítségével tanulták a latin főneveket. A latin szavak főle rendszeresen beírták anyanyelvi megfelelőjüket, ami a pontos megértést szolgálta, a csoportosítás pedig a memorizálást és a visszakereshetőséget biztosította.

→Szenci Molnár Albert szótárának megjelenéséig (1604) mintegy 10 szójegyzék ismeretes, közülük a legfontosabbak a →Königsbergi Szójegyzék, a →Besztercei Szójegyzék, a →Schlägli Szójegyzék, a →Soproni Szójegyzék és a →Wolfenbütteli Szójegyzék. A legkorábbi a töredékes Königsbergi Szójegyzék. Kezdetkezésének ideje tisztázatlan, 1378–87 között már megvolt; 159 latin, 100 magyar szót tartalmaz. Másolataikon keresztül közös eredetire vezethetők vissza a Besztercei, a Schlägli és a Soproni Szójegyzék. A legerjedelmesebb a Schlägli Szójegyzék: 32 szócsoporthoz 2140 magyar szót tartalmaz. E nyelvemlékek nemcsak nyelvészeti, hanem művelődéstörténeti szempontból is igen fontosak, sok mindent elárulnak a korabeli életmódra, környezetre, kultúr- és viselettörténetre vonatkozóan is.

Kiad.: A Besztercei Szószedet. Latin–magyar nyelvemlék a 15. századból, kiad. FINÁLY Henrik, Bp., 1892 (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből, XVI/1); A Königsbergi Szójegyzék, kiad. SZABÓ Dénes, in Magyar nyelvemlékek, Bp., 1959; A schlägli magyar szójegyzék a 15. század első negyedéből, kiad. SZAMOTA István, Bp., 1894; HÁZI Jenő, A soproni magyar–latin szójegyzék, MNy, 1924; FUTAKY István, A Wolfenbütteli Szójegyzék, MNy, 1986.

Irod.: MELICH János, A magyar szótárirodalom, Bp., 1907 (Nyelvészeti Füzetek, 46); JAKUBOVICH Emil, PAIS Dezső, Ó-magyar olvasókönyv, Pécs, 1929; MOLNÁR József, SIMON Györgyi, Magyar nyelvemlékek, Bp., 1980; Régi magyar glosszárium, szerk. BERRÁR Jolán, KÁROLY Sándor, Bp., 1984; TÓTH Péter, Schlägli Hortularium, in „Látjátok feleim”, 2009.

Bartók István–Madas Edit

szokásjog (lat. *consuetudo, ius consuetudinarium*)

A középkori jogrend legerőteljesebb eleme: kialakulását és fejlődését tekintve is a társadalmi élet legalkalmasabb szabá-